

Dr. PhD Elena Yazykova, profesor UO
Uniwersytet Opolski
Wydział Przyrodniczo-Techniczny
Katedra Biosystematyki
Zakład Paleobiologii

Autoreferat

1. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe:

1982 - ukończyłam szkołę średnią nr 280 w Sankt-Petersburgu (wówczas Leningradzie) i dostałam się na Wydział Geologii Uniwersytetu Petersburskiego (SPbGU), wówczas Leningradzkiego (LGU).

1987 - obroniłam z wyróżnieniem pracę magisterską pt. „*Utwory cenomanu-turonu w dolinie rzeki Keliniejwieem na północnym-wschodzie Rosji*” napisaną pod kierunkiem prof. dr. hab. G.Ya. Krymgolca w Katedrze Geologii Historycznej, uzyskując dyplom geologa – inżyniera ze specjalizacją paleontologia i stratygrafia.

15 maja 1993 - obroniłam dysertację pt. „*Mastrichtskie amonity Sachalinu i Szykotanu, Daleki Wschód Rosji*”, uzyskując stopień naukowy kandydata nauk geologicznych i mineralogicznych (Katedra Paleontologii, Moskiewski Państwowy Uniwersytet - MGU). Promotor - prof. dr hab. I.A. Michajłowa.

21 maja 2010 – obrona na Wydziale Nauk o Ziemi i Życiu Wolnego Uniwersytetu w Amsterdamie, praca pt. „*Evolution of Late Cretaceous ammonites and bio-events in the Russian Pacific*”. Kolokwium odbyło się w języku angielskim. W wyniku obrony otrzymałam tytuł PhD (Doctor of Philosophy).

2. Informacja o dotychczasowym zatrudnieniu:

1987-1990 – asystent badawczy („inżynier”), VSEGEI (Wszzech Rosyjski Naukowo-Badawczy Geologiczny Instytut), St.-Petersburg, Rosja

1990-1994 – młodszy pracownik naukowy, VSEGEI, St.-Petersburg, Rosja

1994-1997 - pracownik naukowy, VSEGEI, St.-Petersburg, Rosja

1997-1998 – starszy pracownik naukowy, VSEGEI, St.-Petersburg, Rosja

1998–1999 – asystent naukowy, Katedra Paleontologii i Stratygrafii, Wydział Nauk o Ziemi, Uniwersytet Śląski, Sosnowiec, Polska

1999-2005 – adiunkt naukowo-dydaktyczny, Katedra Stratygrafii Ekosystemowej, Wydział Nauk o Ziemi, Uniwersytet Śląski, Sosnowiec, Polska

2005-2011 - adiunkt naukowo-dydaktyczny, Zakład Paleobiologii, Katedra Biosystematyki, Wydział Przyrodniczo-Techniczny, Uniwersytet Opolski, Polska

1.10.2011-dziś – profesor nadzwyczajny Uniwersytetu Opolskiego, Zakład Paleobiologii, Katedra Biosystematyki, Wydział Przyrodniczo-Techniczny, Uniwersytet Opolski, Polska

3. Najważniejsze osiągnięcia stanowiące podstawę wszczęcia postępowania habilitacyjnego

- a) Podstawa do rozpoczęcia postępowania habilitacyjnego jest dzieło naukowe mojego autorstwa opublikowany jako artykuł pt. **Palaeobiogeographical and palaeobiological aspects of mid- and Late Cretaceous ammonite evolution and bio-events in the Russian Pacific**. [Scripta Geologica, 2011, vol. 143, p. 15-121].
- b) Głównym celem wyżej wymienionej pracy jest podsumowanie dotychczasowych osiągnięć w badaniach biostratygraficznych kredowych utworów Dalekiego Wschodu Rosji na podstawie szczegółowego opracowania ewolucji amonitów jako jednej z najlepszych grup przewodnich systemu kredowego, oraz przedstawienie najnowszej rewizji faun amonitowych Pacyficznego obrzeża Rosji, dynamiki ich rozwoju i aspektów ich paleogeograficznego rozpowszechnienia. Najważniejszym momentem pracy uważam propozycję globalnych korelacji na podstawie stratygrafii zdarzeniowej. Zostało opracowane i opisane 13 poziomów zdarzeń biotycznych dla wiekowego interwału alb-mastrycht.

Biostratigrafia i regionalna korelacja kredowych utworów Dalekiego Wschodu Rosji na podstawie amonitów

Od 1987 roku zajmuję się opartą na amonitach stratygrafią i paleontologią kredowych utworów Dalekiego Wschodu Rosji (załącznik N1: Zonova (=Yazykova) 1990, Yazykova (=Yazykova) 1994, Yazykova 1991, 1992, 1993, 1996, 2001 i in.). Zebrany materiał paleontologiczny i przeprowadzone badania w szerokiej współpracy krajowej i międzynarodowej pozwoliły na opracowanie bardzo dokładnego podziału biostratygraficznego utworów kredowych (alb-mastrycht) regionów Czukotki, Koryackiego płaskowyżu, zachodniego wybrzeża Kamczatki, wysp Sachalin i Szykotan (Kuryle) oraz Primorskiego regionu (rzeka Amur i górski masyw Sichote Aliń) (załącznik N1, patrz Yazykova 2004; Atabekian et al. 1991; Zonova et al. 1993; Sey et al. 2004; Bogdanova et al., 2006; Zonova & Jagt-Yazykova 2008, 2009; Jagt-Yazykova 2011 i inni). Opracowany podział został ściśle skorelowany z odpowiednimi schematami biostratygraficznymi opartymi na inoceramach, otwornicach i promienicach (załącznik N1: Zonova et al. 1993; Zonova & Yazykova 1994a,b,1998, 2000, 2001; Yazykova et al. 2002, 2004). Dokonano również wewnątrz-regionalnej korelacji oraz korelacji globalnych (Yazykova 2004, Jagt-Yazykova 2011).

Dynamika rozwoju faun amonitowych oraz globalna korelacja na podstawie stratygrafii zdarzeń

Korelacje globalne opierają się na zasadach stratygrafii zdarzeniowej (*event stratigraphy*). Po raz pierwszy zaproponowano taki rodzaj korelacji dla profili pacyficznych. Badania nad zdarzeniami biotycznymi i abiotycznymi oraz nad ewolucją i bioróżnorodnością różnych grup fauny mezozoicznej pozwoliły na porównanie odpowiednich poziomów globalnych i regionalnych zdarzeń pomiędzy regionami Dalekiego Wschodu Rosji oraz innymi regionami świata pomimo wyjątkowo endemicznej fauny rosyjskiego wybrzeża północnego Pacyfiku (załącznik N1: Yazykova 1996, 2002, 2004; Koren et al. 2000; Yazykova et al. 2002, 2004; Jagt-Yazykova 2011 i inni). Ustalono 13 poziomów odpowiadających różnego rodzaju zdarzeniom biotycznym i notowanych w wielu regionach świata. Praktycznie każda granica stratygraficzna systemu kredowego została wszechstronnie opracowana w profilach Dalekiego Wschodu Rosji pod kątem zapisu zdarzeń biotycznych i abiotycznych. W szczególności został potwierdzony unikatowy charakter globalnych zdarzeń biotycznych na granicy cenoman-turon (wielkie wymieranie związane z ekspansją warunków beztlenowych) (załącznik 1 - Yazykova et al. 2004), zdarzenie biotyczne na granicy santon-kampan (załącznik N1: Yazykova 1996, 2002, 2004; Koren et al. 2000), oraz zdarzenie radiacji ewolucyjnej na granicy dolny-górny kampan (załącznik N1 - Yazykova et al. 2002).

Do najnowszej publikacji stanowiącej podstawę rozprawy habilitacyjnej dołączono aspekt paleogeograficzny (Jagt-Yazykova 2011 oraz dwie prace w druku). Wyróżniono pięć pacyficznych prowincji paleobiogeograficznych dla środkowo-późnej kredy (alb-mastricht) na podstawie rozpowszechnienia kredowych gatunków amonitów oraz wskazane są ewentualne kierunki migracji gatunków. Nieliczne taksony charakterystyczne dla europejskiej prowincji migrowały przez wówczas ciepły Ocean Arktyczny do północnych domen Pacyfiku. Z kolei gatunki charakterystyczne dla południowych prowincji Pacyfiku migrowały na ogół przez ocean Tetydy oraz obszary antarktyczne, gdzie często występują te same taksony co i w południowych obszarach pacyficznych. Dochodziło również do wymiany taksonów wewnątrz Pacyfiku z zachodu na wschód i z powrotem, związanej z cyrkulacją ciepłych prądów środkowego Pacyfiku (Jagt-Yazykova w druku, *Stratigrafia, Geologicheskaja Korrelacja*). W kolejnej pracy, która też już jest zaakceptowana do druku w czasopiśmie *Acta Palaeontologica Polonica*, dynamika

rozwoju faun amonitowych, zdarzenia wielkiego wymierania i wybuchowej radiacji, powstanie i rozpowszechnienie facji heteromorphnych amonitów zostali przedstawione szczegółowo.

4. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych.

Oprócz badań nad faunami amonitów okresu kredowego Dalekiego Wschodu Rosji, prowadzę również badania nad amonitami niektórych regionów Europy, takich jak Węgry oraz Niderlandy (załącznik N 1: Bodrogi et al. 1996; Bodrogi & Yazykova 2001; Jagt et al. 2006; Jagt-Yazykova & Jagt, 2006, 2007; Jagt et al. w druku). Jako członek grupy roboczej Międzynarodowej Podkomisji ds. Stratygrafii Kredy uczestniczyłam w opracowaniu problematyki granic i podziału piętra santońskiego. Od roku 2002 rozpoczęłam badania nad makrofauną regionu Niecki Miechowskiej (utwory kampanu-mastrychtu) w Polsce (załącznik N 1: Jagt et al. 2004) oraz dołączyłam do międzynarodowych zespołów, prowadzących badania różnych grup makrofauny górnej kredy Dalekiego Wschodu Rosji oraz Europy, w tym nad inoceramami (załącznik N 1: Terekhova & Yazykova, 1997), małżami-aucellinami (załącznik N 1 - Zonova & Yazykova 2001, 2004), łodziami (załącznik N 1-Wilmsen & Yazykova 2003), wąsonogami (załącznik N1- Jagt et al. 2007, 2008) oraz belemnitami (załącznik N1 - Jagt et al. 2009, 2011; Jagt & Jagt-Yazykova 2009; Keutgen et al. 2010).

W moim dorobku znalazło się również zespołowe opracowanie goniatytów z dewonu górnego Gór Świętokrzyskich (załącznik N 1; Jagt-Yazykova et al. 2006).

Na dzień dzisiejszy mój dorobek naukowy składa się z 47 prac naukowo-badawczych, opublikowanych w renomowanych czasopismach naukowych w Polsce i zagranicą, w tym w czasopismach znajdujących się na liście filadelfijskiej, w tym 3 publikacje są zaakceptowane do druku (załącznik N1) i mają się ukazać w roku 2012. Prace są napisane w większości po angielsku, ale są również publikacje w językach polskim, rosyjskim i holenderskim.

Praca redaktorska

W ostatnich latach pełniłam funkcje gościnnego redaktora dla trzech specjalnych tomów tematycznych czasopism polskich i zagranicznych:

Sturbaut, E., Jagt, J.W.M. & **Jagt-Yazykova, E.A.** (editors). 2008. Annie V. Dhondt Memorial Volume. *Bulletin de l'Institut royal des Sciences naturelles, Sciences de la Terre*, 78: 320 pp.

John W.M. Jagt, **Elena Jagt-Yazykova**, Wiel Schins (editors). 2011. Felder Volume. *Netherlands Journal of Geosciences [Geologie en Mijnbouw]*

Elena Jagt-Yazykova & John W.M. Jagt. 2012. Alvarez Anniversary Volume. *Acta Palaeontologica Polonica*. (w druku; patrz app.pan.pl/issue.html?issue=forthcoming)

Wyniki swoich badań przedstawiałam na 23 konferencjach i sympozjach w tym większość międzynarodowych:

- 1989 St.-Petersburg, Rosja, Konferencja Rosyjskiego Stowarzyszenia Paleontologów
- 1993 Kielce, Polska, "Final" (Projekty IGCP No.293 oraz 295).
- 1994 Plymouth, U. K. (by IGCP Project 335 "Biotic Recovery from Mass Extinction Events").
- 1994 St.- Petersburg, Rosja, I Międzynarodowy Sympozjum "Biostratigraphy of oil and gas basins".
- 1995 Brussels, Belgium, IInd International Symposium on the Cretaceous Stage Boundaries.
- 1996 Washington, USA, 6th North American Paleontological Convention and Meeting by IGCP Project 335 "Biotic Recovery from Mass Extinction Events".
- 1996 Freiberg, Germany, Vth International Cretaceous Symposium and the IInd Workshop on Cretaceous Inoceramids.
- 1999 Vienna, Austria, Vth International Symposium "Cephalopods – Present and Past".
- 2000 Vienna, Austria, VIth International Cretaceous Symposium
- 2000 Krakow, Polska, XVII Konferencja Paleontologów
- 2002 Moskwa, Rosja, Ist Russian Meeting of Cretaceous System of Russia: problems of stratigraphy and paleogeography
- 2002 Poznan, Polska, XVIII Konferencja Paleontologów
- 2002 Caravaca, Spain, International Conference on *Bioevents: their stratigraphical records, patterns and Causes*
- 2004 St.-Petersburg, Rosja, IInd Russian Meeting of Cretaceous System of Russia: problems of stratigraphy and paleogeography
- 2004 Fayetteville, Arkansas, USA, VIth International Symposium "Cephalopods – Present and Past".
- 2005 7th International Symposium on the Cretaceous. Neuchatel, 5th-9th of September, 2005
- 2005 49th Annual Meeting of The Paleontological Association, University of Oxford, England

- 2006 Paleostat-2006. Annual meeting of the Paleontological section of MOIP (Moscow Society of Nature investigators), PIN RAN, Moskwa, Rosja
- 2008 9th Czesko-Polsko-Słowacka Konferencja Paleontologiczna, Warszawa, Polska
- 2009 8th International Symposium on the Cretaceous System, 6th-12th September 2009
Plymouth, UK
- 2009 Russian Conference of Paleontology in the System of High Education St.-Petersburg,
SPbGU, Russia
- 2010 4th Symposium on Mesozoic and Cenozoic Decapod Crustaceans. Eichstatt, Germany,
8 -10 June 2010
- 2010 XXI Konferencja Naukowa Sekcji Paleontologicznej PTG, 13-16 września,
Sosnowiec, Polska
- Odpowiednio opublikowane 23 abstrakty konferencyjne i sympozjalne (załącznik N 1).
-

Nagrody i wyróżnienia

- w roku 1997 nagrodą indywidualną za osiągnięcia naukowe Rosyjskiej Akademii Nauk, Sekcja Geologiczna;
 - w roku 2002 nagrodą zespołową I stopnia Rektora Uniwersytetu Śląskiego;
 - w 2005 roku nagrodą indywidualną za osiągnięcia naukowe II stopnia Rektora Uniwersytetu Śląskiego.
- pracując na Uniwersytecie Opolskim zostałam wyróżniona w roku 2006 oraz 2011 nagrodami indywidualnymi II stopnia za osiągnięcia naukowe przez Rektora Uniwersytetu Opolskiego.

Ogólna liczba cytowań publikacji według bazy *Scopus* – **140**.

(na dzień 18.10.2011, załącznik N2)

Indeks Hirscha opublikowanych prac naukowych według bazy *Scopus* - 7.

(na dzień 18.10.2011, załącznik N2)